

N:o 157.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte; gifven Stockholms slott den 19 april 1907.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Albert Petersson.

Förslag

till

L a g*om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte.*

Härigenom förordnas som följer:

Inom Juckasjärvi och Enontekis socknar i Norrbottens län må under tiden intill den 1 juli 1908 laga skifte icke verkställas å mark, till hvars delning genom sådant skifte förordnande för landtmätare ej före denna lags ikraftträdande utfärdats.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 27 mars 1907.

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ.

Departementschefen, statsrådet Alfred Petersson, anförde efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet:

Enligt särskilda beslut har Kungl. Maj:t under den senare hälften af det gångna århundradet dels beträffande vissa socknar i Norrbottens, Västerbottens och Kopparbergs län medgifvit, att till befordrande af jordens uppdelning på de särskilda brukningsdelarna skiften mellan delägarna i de olika skifteslagen finge ske i samband med afvittringen, dels beviljat byar och skifteslag inom Karl Gustafs och Neder Torneå socknar till åstadkommande af skiften ett efter halfva skifteskostnaden beräknadt statsbidrag. Afvittringen inom Juckasjärvi och Enontekis socknar har nu framskridit

så långt, att vidkommande förstnämnda socken densamma är genom afvittringsutslag fastställd utom i fråga om Vittangi by, beträffande hvilken till följd af ärendets återförvisning arbetena ännu pågå, samt, hvad angår Enontekis socken, frågan är beroende på Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning. Vid afvittringen inom dessa socknar har emellertid någon fördelning af jorden mellan de särskilda brukningsdelarna inom de af afvittringen omfattade samfälligheterna icke ägt rum. Laga skiften inom ifrågavarande socknar äro således att förvänta i stor utsträckning och hafva redan begärts samt delvis äfven fullbordats inom en del byar inom Juckasjärvi socken. Till följd af jordens i stort sedt jämförelsevis ringa värde och de stora vidder, som i anledning däraf tilldelats de olika samfälligheterna, ställa sig emellertid dylika för rättningar i dessa trakter, därest de skola utföras efter samma grunder som i öfriga delar af riket, synnerligen kostsamma.

I underdånig skrifvelse den 28 december 1903 har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i anledning häraf gjort framställning om åtgärder till underlättande för delägarna i dylika skifteslag af laga skiftens åstadkommande.

Enligt den utredning, som i detta ärende lämnats för förhållandena uti ifrågavarande trakter, finnas inom Juckasjärvi socken 20 byar, hemman och nybyggen med tillhoppa 54 $\frac{33}{64}$ mantal, vid tiden för skrifvelsens aflåtande fördelade på omkring 250 brukningslägenheter. Efter det $\frac{1}{4}$ af skogsanslaget afsatts till allmänning, utgör den areal, som genom afvittringsutslaget tilldelats byar, hemman och lägenheter omkring 290,285 hektar. Härtill kommer arealen af vissa inom byområdena för särskilda ändamål afsatta platser, omkring 994 hektar. Inom Enontekis socken finnas 15 skifteslag, däri inberäknade enstaka hemman och nybyggen, med tillhoppa 10 $\frac{31}{64}$ mantal, vid angifna tid fördelade på ett sextital brukningsdelar. Den areal, som föreslagits tilldelad byar, hemman och lägenheter, utgör omkring 142,798 hektar, hvartill kommer omkring 79 hektar för särskilda ändamål afsatta platser.

Beräkningar, som i annat ärende verkstälts, gifva vid handen, att antalet brukningsdelar inom lappmarksområdena i allmänhet fördubblas på omkring 30 år. Inom vissa af de trakter, om hvilka nu är fråga, synes utvecklingen fortgå ännu skyndsammare. Sålunda har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nu förevarande ärende upplyst att inom Svappa-vaara by i Juckasjärvi socken, som efter afvittringen undergått laga skifte, brukningsdelarnas antal, hvilket i afvittringshandlingarna upptagits till 29, vid skiftet bestämts till 70.

Skifteskostnaderna hafva af Kungl. Maj:ts befallningshafvande beräknats till i medeltal 2 kronor 15 öre för hektar, under förutsättning att mätningarna ej äga rum i större skala än som är oundgängligen af nöden. Sammanlagda kostnaden för skifte af hela den enligt det föregående byar, hemman och lägenheter tilldelade mark inom Juckasjärvi socken skulle enligt denna beräkningsgrund uppgå till omkring 626,250 kronor. Motsvarande siffra för Enontekis socken har beräknats till omkring 307,185 kronor. I dessa belopp äro emellertid endast inräknade de egentliga förrättningskostnaderna och utflyttningskostnaderna, men däremot icke handtlangningskostnaderna och ej heller de utgifter, som vid blifvande skiften kunna beräknas komma att förändras af föreskrifna likvider, af väganläggningar och af nya behof af hägnader. Inberäknadt äfven dessa kostnader har Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett den totala skifteskostnaden böra uppskattas i rundt tal till för Juckasjärvi socken 962,000 kronor och för Enontekis socken 472,000 kronor.

Enligt uppgifter, som jag låtit införskaffa, uppgick taxeringsvärdet af fast egendom för år 1905 till i Juckasjärvi taxeringsdistrikt för jordbruksfastighet 753,300 kronor och för annan fastighet 31,700 kronor eller tillhopa 785,000 kronor samt i Enontekis taxeringsdistrikt för jordbruksfastighet 68,700 kronor och för annan fastighet 3,300 kronor eller tillhopa 72,000 kronor.

Beträffande förhållandena i öfrigt inom ifrågavarande socknar har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i sin förutnämnda skrivelse hufvudsakligen anfört följande.

Inom en del andra socknar i länet hade visserligen äfven kostnaderna för jordens skiftande varit ansevärdiga, men de hade dock, om än ofta med svårighet, kunnat utgöras med tillhjälp af delägarnas inkomst från den dem vid skiftena tilldelade skogen, hvarå de efter dessas afslutande erhållit utstämpling, särskildt för uttagande på en gång af öfvermogna och mer eller mindre skadade träd. En dylik tillgång stode emellertid alldeles icke eller endast i ringa mån jordägarna inom Juckasjärvi och Enontekis socknar till buds, när dessa socknar till större delen vore belägna ofvan eller i närheten af barrskogsgränsen och den skog, som växte där, i allmänhet vore af fjällskogs natur, kort och kvistig samt följaktligen föga lämplig för förädling och export. Därtill komme, att värdet af den bättre skogen, som kunde finna aflägsnare, vore nedsatt på grund af de dryga kostnaderna för transporten till de aflägsna sågverken vid kusten. Hvad särskildt Enontekis socken anginge, vore den så godt som helt och hållet belägen ofvanför barr-

skogsgränsen, och den obetydliga skog, som växte i dess sydostliga hörn, vore ej duglig för afsalu.

Hemmansägarna i Juckasjärvi hade visserligen en allmäningsfond, som vid tiden för skrifvelsens aflåtande utgjorde i rundt tal 112,000 kronor, men dess afkastning försloge ej på långt när att tillgodose ens de ändamål, för hvilka den enligt fastställt reglemente vore afsedd. Äfven Enontekis socknemän hade utsikt att erhålla en allmäningsfond, men denna torde blifva obetydlig, och dess afkastning skulle för öfrigt enligt nådig föreskrift tillgodokomma ej blott socknens jordägare och den bofasta befolkningen utan äfven nomadlapparna, hvilka utgjorde det långt öfvervägande flertalet.

Jordbruket, som i dessa trakter, där på grund af den höga latituden korn och potatis endast i obetydlig omfattning utgjorde föremål för odling, vore i det närmaste liktydigt med boskapsskötsel, befunne sig ännu mycket lågt. Foderväxtskörden hade dittills varit grundad på beredning af vallar genom uppluckring och öfvergådsling af jorden i närheten af bostäderna samt på mer eller mindre aflägsna slättermyrar och naturliga ängslägenheter. Åtgärderna för höjandet af dessas afkastning hade i allmänhet inskränkt sig till primitiva anstalter för öfver silningar och mindre sjösänkningar, hvilka företag ännu kräfde tid och arbete, innan varaktig foderafkastning från dem vore att påräkna. Hufvudnäringarna inom dessa socknar hade ursprungligen och intill ganska sen tid varit renskötsel, djurfångst och fiske och endast efter hand, sedan befolkningen alltmer börjat öfvergå till bofast lefnadssätt, hade jordbruket så småningom vunnit insteg. I saknad af kommunikationer hade befolkningen varit afstängd från någon allmänare och lifligare beröring med jordbrukarna vid kusten och från möjligheten att tillgodogöra sig dessas något större erfarenhet och insikter i denna näring. Komme så härtill små ekonomiska tillgångar och samäganderättsförhållanden, borde det ej väcka någon förundran, att jordbruket stode på en efterblifven ståndpunkt. Denna näring saknade dock ingalunda förutsättningar för utveckling, ty förefintligheten af stora arealer vid afvittringen bland impediment upptagna myrar, om hvilkas användbarhet för odling man under de senaste åren kommit till insikt, samt tillgång på naturliga ängslägenheter lämnade möjlighet för en idog och sparsam befolkning, flera gånger så talrik som den nuvarande, att här finna sin nödortfuga utkomst. En viktig förutsättning för jordbrukets utveckling vore emellertid, att hvarje jordägare skulle känna sig tryggad i besittningen af den torfva, på hvilken han ville nedlägga arbete och kostnader. I den mån insikten om de fördelar, såväl i detta

som i andra hänseenden, laga skiften medförde, vunne insteg hos befolkningen, vore det också att förvänta, att dylika förrättningar jämväl i dessa trakter i allt större omfattning skulle komma till stånd.

Slutligen har Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, att affärsspekulationen endast i mycket ringa utsträckning sökt göra jordförvärf inom ifrågavarande trakter. Sålunda innehades icke något hemman inom Enontekis socken under omständigheter, som häntydde på spekulativ afsikt. Ej heller vore något jordförvärf därstädes i sådant syfte att förvänta för framtiden, då socknen saknade såväl exportduglig skog som malmförekomster. I Juckasjärvi socken innehades tillhoppa $1^{17}/_{12}$ mantal, omfattande 9 brukningsdelar, af sågverksbolag samt $1^{16}/_{32}$ mantal med 15 brukningsdelar i gruvspekulativt syfte.

Af den sålunda lämnade redogörelsen har Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett framgå, att invånarna i Juckasjärvi och Enontekis socknar i allmänhet icke förmå bära de med ett allmännare skiftande af jorden förenade kostnader, och att följaktligen åtgärder måste vidtagas för att skydda dem mot de för de flesta af dem ruinerande följder, ett vidsträcktare användande af skiftesvitsordet skulle medföra. Därvid har emellertid Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, att med den lifliga öfvertygelse, Kungl. Maj:ts befallningshafvande hyste, att laga skiften vore en synnerligen verksam häfstång för jordbrukets höjande, Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingalunda ville ifrågasätta någon undantagslagstiftning i ändamål att genom ändrade bestämmelser angående skiftesvitsord eller annorledes försvåra eller motverka tillkomsten af dylika förrättningar, utan att Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansåge enda möjliga utvägen för frågans lösning vara, att staten lämnade afsevärda bidrag till gäldande af skifteskostnaderna.

Vid beräkningen af det belopp, hvarmed staten för ändamålet borde bidra, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande först och främst ansett sig böra utgå från, att det icke kunde ifrågasättas, att samtliga skifteskostnader borde gäldas af statsmedel. Till följd häraf kunde det anses antagligt, att laga skiften af de byar och hemman, där jordens värde stode i alltför stor disproportion till delägarnas egna utgifter för ändamålet, icke skulle komma till stånd, och syntes det alltså troligt, att dylika förrättningar, åtminstone under den närmast öfverskådliga framtiden, skulle begäras allenast inom de större och i förhållande till kommunikationslederna bättre belägna byarna, hvilka hade någon skog utöfver husbehovet, genom hvars försäljning delägarna hade att påräkna någon, om ock obetydlig, hjälp till skifteskostnadernas utgörande.

Vidare har Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, att vid den beräkning, för hvilken jag förut redogjort, af jordarealen inom ifrågavarande socknar medtagits äfven omkring 319,736 hektar, som vid afvittringen upptagits såsom impediment. Ehuru dessa ofta torde ligga så blandade med skogsmarken och äfven med ängslägenheterna, att de i allmänhet icke lämpligen kunde särskiljas och undantagas från skifte, syntes de dock i många fall hafva den begränsning och belägenhet, att uteslutande af afsevärda och, vidkommande en eller annan by, hufvudsakliga delar af de såsom impediment och värdelös mark upptagna områden kunde äga rum med tillämpning af 78 § 5 punkten skiftesstadgan. Ett försök att på förhand genom några allmänna bestämmelser reglera dessa förhållanden skulle emellertid enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande icke utfalla lyckligt, utan hölle Kungl. Maj:ts befallningshafvande före, att detta spörsmål liksom frågan om hvilken skala, som skulle användas för uppmätningen af skifteslagens skilda ägoområden, borde blifva beroende på pröfning i hvarje särskildt fall.

Vid nu angifna förhållanden har Kungl. Maj:ts befallningshafvande beräknat den areal, som inom Juckasjärvi och Enontekis socknar kunde tänkas blifva föremål för laga skifte, till omkring 275,000 hektar inom förstnämnda socken och 50,000 hektar inom Enontekis socken eller tillhoppa 325,000 hektar.

I fråga om storleken af det bidrag, hvarmed staten enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes åsikt borde deltaga i gäldandet af skifteskostnaderna, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett detsamma i alla händelser böra utgå med 50 procent af de, såsom jag förut framhållit, till 2 kronor 15 öre för hektar beräknade egentliga förrättningskostnaderna och utflyttningskostnaderna med ett tillägg därutöfver af 25 procent till sådana delägare, hvilka visades vara i större behof af hjälp. I medeltal skulle staten härigenom, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beräkning, komma att bidraga med omkring 65 procent af hela den ifrågavarande skifteskostnaden.

Hela statens utgift för skiftande af nyssnämnda 325,000 hektar skulle sålunda, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beräkning, blifva i rundt tal 454,000 kronor, ett belopp, som kunde något minskas, om afdrag gjordes för de hemman, som innehades i spekulativt syfte och hvilkas ägare ej behöfde eller borde blifva delaktiga af något understöd uti ifrågavarande hänseende.

Slutligen har Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att, såsom en ytterligare lättnad, äfven den del af de egentliga förrätt-

ningskostnaderna och utflyttningskostnaderna, som icke gäldades af statsmedel, måtte af statsmedel förskjutas för att af vederbörande återbetalas under loppet af viss tid.

Efter nådig remiss har landtmästeristyrelsen den 4 mars 1904 afgifvit underdånigt utlåtande öfver Kungl. Maj:ts befallningshafvandes ifrågavarande framställning och därvid anført, bland annat, följande.

*Landtmästeri-
styrelsen den
4 mars 1904.*

Styrelsen delade Kungl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning, att en viktig förutsättning för jordbrukets utveckling uti ifrågavarande trakter, liksom i allmänhet, vore, att den jordägare, som ville nedlägga arbete och kostnad på sin jords förbättring, kunde känna sig tryggad i sin besittning däraf. Det vore därför af stor betydelse, att jordägare, som hade sina ägor liggande i samfällighet med andra jordägare, kunde få sina lotter utbrutna ur samfälligheten genom sådan delning, att de utbrutna ägorna icke därefter finge utan ägarens samtycke med annan mark intagas i skifte.

Likaledes kunde styrelsen ej annat än instämma i Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beräkning, att de kostnader, som vore förenade med laga skiften i dessa nordliga trakter, där hemmanen hade så obetydliga värden i förhållande till deras ägors vidd, skulle komma att uppgå till högre belopp än hemmanens värden, så att jordägarna i de flesta fall ej skulle kunna förmå att utgöra mer än en ringa del af dessa kostnader.

Det vore därför synnerligen önskvärdt, om Kungl. Maj:t kunde finna godt vidtaga någon åtgärd, som beredde jordägarna uti ifrågavarande socknar någon minskning i de med laga skifte förenade dryga kostnaderna.

Hvad därefter anginge den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande verkställda beräkningen af den kostnad för statsverket, som skulle blifva en följd af bifall till hvad nämnda myndighet föreslagit, så hade samma kostnad af Kungl. Maj:ts befallningshafvande antagits kunna ej oväsentligt nedbringas därigenom, att vid afvittringen såsom impediment upptagna områden med tillämpning af 78 § 5 punkten skiftesstadgan uteslötes från skifte. Denna uppfattning kunde styrelsen ej dela. Visserligen hade, på sätt i 16 § af nådiga stadgan den 30 maj 1873 angående afvittring i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker förutsattes, en del å skogsmarken belägna smärre impediment ej blifvit vid afvittringen särskildt upptagna och jämväl större impediment hade, hvad Norrbottens län anginge, på grund af vedertagen praxis ej heller blifvit

å afvittringskartorna affattade. Men i socknar, som undergått afvittring, måste dock skogsmarken anses vara afmätt. Styrelsen funne det alltså synnerligen tvifvelaktigt, om det i berörda lagrum, för det fall att skogsmarken icke förut vore afmätt, angifna undantag från den i samma §:s första stycke stadgade allmänna regeln, att all skifteslagets mark skulle i skifte ingå, kunde anses åsyfta sådant fall som det af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatta.

Vore denna styrelsens tolkning riktig, kunde emellertid den areal, som blifvande laga skiften inom socknarna borde beräknas komma att omfatta, icke med fog beräknas lägre än sammanlagda arealen, omkring 434,155 hektar, af de byar och hemman tillagda ägor.

Äfven den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande beräknade kostnaden, 2 kronor 15 öre, syntes styrelsen för låg, då därvid icke tagits hänsyn till sådana kostnader, som kunde förorsakas af resor och göromål, föranledda af oförutsedda anledningar till uppskof med skiftena eller däraf, att ändringar i verkställda skiften föreskrifvits af vederbörande ägodelningsrätter eller Kungl. Maj:t.

Styrelsen ansåge alltså, att en rund summa af 1,000,000 kronor för de egentliga förrättningskostnaderna och utflyttningskostnaderna borde läggas till grund för beräkningen af de utgifter, statsverket skulle komma att få vidkännas vid bifall till Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förevarande framställning.

Därest Kungl. Maj:t icke skulle finna skäl bifalla samma framställning, hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, huruvida icke genom ändring i gällande bestämmelser utväg kunde beredas jordägarna uti ifrågavarande socknar att få sina ägor delade genom laga skiften, vid hvilka de för afvittringen verkställda ägomätningar, ägobeskrifningar, taxeringar och uträkningar hufvudsakligen finge lända till efterrättelse. Då jorden i dessa trakter hade så obetydligt värde i förhållande till värdet å jord i de delar af riket, där jordbruk med större fördel bedrefves, syntes det styrelsen, att samma skäl, som gjort, att ännu så sent som åren 1898 och 1900 Kungl. Maj:t ansett sig kunna medgifva laga skiftens verkställande å vissa socknar i Västerbottens län i sammanhang med afvittringen, äfven talade för att ett mera summariskt förfarande medgäfvos vid laga skiften i förevarande nordliga trakter. Därigenom skulle de till landtmätare och gode män enligt gällande landtmäteritaxa utgående arfvoden kunna nedbringas i väsentlig mån, enligt styrelsens förmenande med minst hälften eller möjligen med två tredjedelar af samtliga förrättningsmännen tillkommande ersättningar. Kunde jordägarna därtill erhålla

något statsunderstöd skulle säkerligen skifteskostnaderna icke komma att öfverstiga deras ekonomiska bärkraft.

Öfver hvad landtmästeristyrelsen sålunda anfört infordrades yttrande af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som den 7 juni 1904 afgaf utlåtande i ämnet.

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
hafvande den
7 juni 1904.*

I detta sitt utlåtande söker Kungl. Maj:ts befallningshafvande först och främst ytterligare belysa behovet af skiften inom ifrågavarande socknar. Landtmästeristyrelsen, anför Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hade synbarligen hufvudsakligen fäst sig vid de, särskildt i förhållande till jordens nuvarande värde, stora kostnader, som vore förenade med laga skiften i ifrågavarande trakter, och det vore naturligt, att en hvar, som icke varit i tillfälle att förvärfva en ingående kännedom om förhållandena i vårt lands nordligaste delar, på grund häraf måste ställa sig tveksam vid bedömandet af frågan, huruvida den sak, för hvars främjande ifrågavarande understöd begärdes, verkligen vore värd de uppoffringar, som för ändamålets vinnande vore af nöden. Jordbruket uti ifrågavarande trakter saknade emellertid ingalunda förutsättningar för utveckling. Främst borde befolkningens uppmärksamhet härvid riktas på boskapsskötseln och därför erforderlig produktion af foder. Utsikt till sådan produktion i stora mängder funnes ock genom bearbetning och skötsel af bättre naturliga ängar, af vattensilningslägenheter och af sjöar, som lämpade sig till uttappning, äfvensom genom afdikning och odling af de stora vid afvittringen bland impediment upptagna myrarna. För att emellertid utvecklingen skulle komma att gå i rätt riktning och befolkningens intresse icke slappas genom misslyckade företag, fordrades, att upplysning lämnades, om hvilka lägenheter af ena eller andra slaget, som vore att anse som goda, på samma gång som hvar och en anvisades sitt bestämda område. Dylika upplysningar kunde icke lämnas annat än efter noggranna undersökningar af jordmänen, belägenhet, vattenförhållanden m. m., och sådana undersökningar måste stödja sig vid en någorlunda noggrann karta öfver de särskilda områdena. Då nu dylika undersökningar enligt meddelade föreskrifter komme till utförande i sammanhang med skiften, komme skiftena i dessa trakter sålunda att, utom den betydelse, som i allmänhet tillagts dem, äfven få till uppgift att för befolkningen utgöra en vägledning om det sätt och de platser den för sitt näringsfång företrädesvis borde låta komma till användning. Skiftenas betydelse finge därför ej ses ur synpunkten af de primitiva jordbruksförhållanden, som

nu förefunnes utan fast mer ur synpunkten af den utveckling, som för framtiden kunde motses. För denna utveckling ansåge allmänt fackmän, att ifrågavarande båda socknar på flera ställen ägde bättre möjligheter än betydligt sydligare belägna trakter. Jordmånen vore nämligen flerstädes i dalgångarna bördig, och ofta påträffades äfven högt uppe bland fjällen en synnerligen rik vegetation. På flera ställen funnes dessutom mer eller mindre goda kalkförekomster, hvarpå tillgången eljest inom öfre Norrland vore synnerligen sparsam.

På grund häraf och i betraktande desslikes af den bättre hushållning med skogstillgången, som genom skiften befrämjades, och af den besparing af tid, såväl vid grödans bärgning som hemforsling, hvilken gjordes genom att hvarje delägare finge sina lägenheter traktvis samlade, vore Kungl. Maj:ts befallningshafvande med hänsyn jämväl till berörda omständigheters stora betydelse i dessa trakter, med deras ringa skogstillgång och ännu sämre återväxtförhållanden samt deras stora afstånd, för sin del öfvertygad därom, att äfven inom ifrågavarande socknar hemmanens värde skulle omedelbart genom skiftena ökas med skifteskostnaderna i det närmaste motsvarande belopp.

Ett stort antal hemman inom dessa socknar vore nybyggen och kronohemman, å hvilka odlings- och byggnadsskyldigheter ännu ej blifvit fullgjorda samt för hvilka flerstädes frihetsår ännu åtnjötes, och då dessa förhållanden helt naturligt inverkade på hemmanens nuvarande taxeringsvärden, syntes det uppenbart, att samma värden icke lämpligen borde jämföras med skifteskostnaderna ur annan synpunkt än innehafvarnas förmåga att själfva gälda samma kostnader.

Den omständigheten, att dessa kostnader ställde sig så höga, finge framför allt ej alstra en förmodan, att den till odling använda eller tjänliga marken vore sämre än på andra ställen inom länet, eller att ett på boskapsskötseln baserad jordbruk här skulle sakna förutsättningar, utan anledningen till de höga kostnaderna måste sökas uti det förhållande, att stora delar af de byarna tilldelade eller för dem föreslagna områdena utgjordes af alldeles ofruktbar mark och rena fjäll eller fjällliknande områden, hvilket förorsakat de stora ytvidderna. Som emellertid dessa impediment ofta hvart för sig vore af mindre omfattning och äfven ofta låge så blandade med skogsmarken och ängslägenheterna samt den i ett eller annat afseende till odling tjänliga marken, att de icke kunde därifrån särskiljas och undantagas från skifte, och denna omständighet således måste betraktas som ett naturförhållande, torde häri ytterligare kunna anses ligga en särskild anledning för beredande af statsbidrag. Som alla mot våra laga skiften svarande skiften

inom angränsande trakter i Finland gäldades af statsmedel, och laga skiften inom samtliga socknar i den svenska Torneådalen med undantag af Juckasjärvi och Enontekis till hufvudsaklig del kommit till utförande på statens bekostnad, torde det knappast kunna väcka förvåning, att befolkningen i sistnämnda socknar ansåge sig kunna hysa berättigade anspråk på statens mellankomst uti ifrågavarande hänseende.

Den af landtmäteristyrelsen framkastade tanken, att vid laga skiften inom ifrågavarande socknar det kart- och beskrifningsmaterial, som tillkommit vid afvittringen, skulle kunna användas, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig icke kunna biträda; och har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i denna del anfört hufvudsakligen följande.

Samäganderättsförhållandena inom dessa orter kunde, såsom redan förut antydts, alldeles icke betraktas såsom enkla. I afseende på åkerjorden rådde, särskildt inom de större byarna, oftast stor ägoblandning, och flertalet af åtminstone de bättre ängslägenheterna vore i allmänhet på ett inveckladt sätt fördelade mellan ett större antal delägare. Att under sådana förhållanden åstadkomma en ny fördelning och en ändamålsenlig indelning af ägorna syntes i allmänhet icke vara någon så lätt uppgift, och vore det därvid fråga om så stora samfälligheter som byarna Wittangi, Soppero, Svappavaara eller Parakkavaara med respektive 54, 33, 29 och 28 delägare redan efter afvittringsförslagen, så torde rätt stora fordringar böra ställas både på förarbetenas fullständighet och förrättningsmännens noggrannhet och omtänksamhet, därest någorlunda goda resultat skulle kunna med någon grad af säkerhet förväntas. Den fruktbarande jorden uti dessa trakter torde ingalunda få anses hafva mindre värde än jord i de delar af riket, där jordbruk med större fördel bedrefves. Vid laga skiften inom Jockmocks och Gellivare socknar, där förhållandena i afseende å jordbruket i stort sedt vore likartade, hade för upprättande af odlings- och häfdelikvider fullständigt bruten och väl häfdad åkerjord åsatts ett värde af 1,500—1,700 kronor för hektar, under det fullgod äng värderats till 500—1,000 kronor. Dessa värden komme antagligen vid blifvande skiften inom Juckasjärvi och Enontekis socknar snarare att höjas än att sänkas. Den bärande skogsmarken torde däremot få anses hafva lägre värde, beroende på den sena återväxten och de långa afstånden till sågverken vid kusten. Först när man till de sammanlagda områdena af åker, äng och duglig skogsmark lade den två, tre och fyra gånger större arealen af helt och hållet värdelös mark, vore det som det i ögonen fallande låga värdet på ett vilseledande sätt framträdde.

I de af landtmästeristyrelsen framhållna fall, då Kungl. Maj:tt medgifvit skiften i samband med afvittringarna inom vissa socknar i Västerbottens län hade visserligen äfven skiftena fått ske med ledning af det för afvittringarna åstadkomna materialet, men därvid vore att märka, dels att kartmaterialet med därtill hörande beskrifningar här varit bättre än det, som föreläge beträffande Juckasjärvi och Enontekis socknar, beroende på att förrättningsmännen i socknarna inom Västerbottens län vetat, att deras arbeten sannolikt skulle läggas till grund äfven för skiften, under det att afvittringslandtmätarna, hvad Norrbottens läns lappmarker anginge, förrättat sitt arbete under den vissa förutsättningen, att resultatet af detsamma icke skulle begagnas för annat ändamål än afvittringens verkställande, dels att antalet delägare i samfälligheterna inom afhandlade trakter af Västerbottens län i medeltal vore lägre än i samfälligheterna inom Juckasjärvi och Enontekis socknar, samt dels att det uttryckligen gjorts till villkor för att skifte skulle få ske i samband med afvittringen inom Västerbottenssocknarna, att samtliga vederbörande kunde enas om, huru skiftet skulle verkställas, så att ingen varit pliktig underkasta sig dylikt skifte.

I anledning af hvad i ärendet förekommit hade emellertid Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig böra inhämta yttrande såväl af styresmannen för afvittringen inom länet, som af tillförordnade förste landtmätaren. Med anledning af hvad dessa i afgifna yttranden anfört och med den kännedom om förhållandena Kungl. Maj:ts befallningshafvande genom den befattning, Kungl. Maj:ts befallningshafvande haft med afvittringen inom länet, själf trodde sig äga, funne sig Kungl. Maj:ts befallningshafvande böra framhålla:

att, med stöd af bestämmelserna i 14 § af nådiga stadgan den 30 maj 1873 om afvittring i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, vid kartornas upprättande tillgått antingen så, att stomkarta öfver det vid afvittringen uppgångna linjenätet, hvarvid afståndet mellan de parallella mätningslinjerna varit 4,000 fot eller senare 1,200 meter, upprättats och på denna karta sedermera begränsningar för sjöar, vattendrag och större myrar och mossar utmärkts med ledning af ekonomiska kartverkets kartor, eller också så, att samma kartverks kartor till lämpliga delar kopierats och berörda linjenät därefter på kopian inpassats, hvarefter i båda fallen erforderlig komplettering ägt rum;

att denna komplettering på grund af bestämmelsen i 16 § 2 mom. afvittringsstadgan endast i ringa grad tagit någon befattning med impediment och skogsmark, utan hufvudsakligen afsett inmätningen af ängslägenheter, hvarvid man dock icke lagt sig vinn om lägenheternas

yttergränser utan åtnöjt sig med de mätningar, som erfordrats för utmärkande på kartorna af deras läge och hufvudsakligaste form, hvilket förfaringssätt grundat sig därpå, att ängarnas ytvidd och begränsning ej för det då föreliggande ändamålet haft någon större betydelse, utan hufvudvikten legat därpå, att hvarje ängslägenhets höafkastning i dess helhet för skattläggning rättvist taxerades, hvarför ock någon skillnad mellan bättre och sämre delar af samma lägenhet ej gjorts annat än, då fråga varit om dess delning mellan flera ägare eller om ägoutbyte i större omfattning,

att fullständig nymätning i allmänhet icke förekommit, dock att vissa områden i ringa omfattning afmätts i skalorna 1 : 4,000 och 1 : 8,000;

att afvittringslandtmätarna för den nytta de vid mätningens arbetenas utförande beräknats hafva haft af ekonomiska kartverkets kartor fått vidkännas afdrag å det efter taxa utgående mätningens arvodet med 30, 40 och ända till 50 procent af detsamma; samt

att de bestämmelser, som legat till grund för detta förfaringssätt, tillkommit under förutsättning, att uppgiften endast varit att åstadkomma ett material för skattläggning och afvittring, ingalunda afsedt eller ens ifrågasatt att läggas till grund för laga skiften.

Den erfarenhet, som vid sedermera verkställda laga skiften inom andra trakter af länets lappmarker vunnits, rörande afvittringskartornas tillförlitlighet, vore ej heller sådan, att möjlighet för deras användning för skiftesändamål syntes förefinnas; och en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande verkställd sammanställning af arealuppgifterna rörande några byar i skilda socknar enligt å ena sidan skattläggnings- och områdestilldelningsförslagen samt å andra sidan laga skifteshandlingarna bekräftade ytterligare denna erfarenhet. Det kunde äfven förtjäna att uppmärksammas, att icke vid något ditills inom länets lappmark utfördt skifte yrkande framkommit om afvittringskartans användning, ehuru delägarna väl kände till, att omkring $\frac{1}{10}$ af hela skifteskostnaden förorsakades af ny ägomätning. Såväl styresmannen för afvittringen, i hvars intresse torde ligga att så fördelaktigt som möjligt betrakta det arbete, som under hans ledning under närmare 30 år kommit till utförande, som tillförordnade förste landtmätaren hade ock med bestämdhet yttrat sig emot förslaget att söka använda afvittringsmaterialet för skiftesändamål.

I detta sammanhang tilläte sig ock Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhålla vikten af en med erforderlig noggrannhet och fullständighet utförd ägomätning. Det vore nu, om man inräknade de mätningar, som erfordrats för ekonomiska kartverket och afvittringen,

tredje gången den ifrågavarande marken behöfde uppmätas, och dylika upprepade mätningar för hvar sitt ändamål syntes icke förenliga med en klok statshushållning. Jämväl förhållandena inom Öfver-Torneå och Pajala socknar med tillhörande kapellförsamlingar förtjänade i detta afseende att uppmärksammas. Ägomätningarna där hade verkställt minst uti skalan 1 : 8.000, men för att nedbringa kostnaden hade dock summariska tillvägagångssätt användts vid uppmätning af utmarken. Härigenom hade det kartmaterial, som tillkommit, icke blifvit så fullständigt som önskligt varit, och följderna hade blifvit den, att bristen på fullständiga kartor inom dessa socknar samt de dryga kostnader, som nya kartors upprättande föranledde, lade hinder i vägen för en jordstyckning, som där eljest skulle hafva synnerligen stora förutsättningar. Som för öfrigt tillförlitliga kartor behöfdes för hvarjehanda åtgärder med afseende på den fasta egendomen såväl från landthushållningens som andra näringsgrenars synpunkt, vore det tydligt, att en brist i förevarande afseende utgjorde en hämsko på utvecklingen i allmänhet.

Vid bestämmande af det sätt, hvarpå ägoskiften uti ifrågavarande trakter borde komma till utförande, funnes emellertid ännu ett förhållande, som syntes vara värdt afseende, nämligen befolkningens skaplynne. Talande uteslutande finskt språk och tills på sista åren i nästan fullständig afsaknad af kommunikationer hade denna befolkning i endast ringa grad blifvit delaktig af den stigande kulturens fördelar. Lade man härtill dess egenskap af gränsbefolkning, finge man ej förvåna sig öfver, att densamma med sitt i allmänhet misstänksamma lynne betraktade alla nya inflytelser och åtgärder med en viss misstro. Med den grad af envetenhet och envishet, som utgjorde ett utmärkande drag i denna befolknings karaktär, vore det därför alldeles icke att hoppas att genom några öfverenskommelser kunna åstadkomma några ägodelningar i likhet med hvad man ansett sig kunna bygga på i fråga om vissa delar af Västerbottens lappmark.

Af förenämnda anledning och på det befolkningen måtte befästas i sitt förtroende för den svenska kulturen hade Kungl. Maj:ts befallningshafvande trott det vara af stort intresse för staten, att skiftena, såsom varande en af de första och viktigaste åtgärderna till landthushållningens upphjälpande, uti dessa trakter bringades till utförande på ett sätt, som innebure visshet för, att enskildes rätt icke trädde för nära.

På grund af hvad sålunda anförts, hade Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig icke försvarad med att ifrågasätta eller tillstyrka Kungl. Maj:t att befrämja ägoskiftens utförande i dessa trakter på andra grunder än de i allmänhet vanliga och funne sig därför böra på det

bestämdaste afstyrka den af landtmäteristyrelsen antydda utvägen att åstadkomma ägodelningar på grundval af afvittringsmaterialet.

I anledning af hvad landtmäteristyrelsen anmärkt därom, att det vore tvifvelaktigt, om med tillhjälp af stadgandet i 78 § 5 punkten skiftesstadgan sådan inskränkning i omfattningen af förekommande skiften, som Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatt, kunde åstadkommas, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig böra erinra, att med landtmäteristyrelsens tolkning af ifrågavarande lagrum dess tillämpning inom landet helt och hållet omöjliggjordes, då väl numera inom landet ingen under enskildt bruk varande trakt torde kunna uppvisas, öfver hvilken icke karta funnes att tillgå, åtminstone af lika stor fullständighet, som afvittringskartor eller ekonomiska kartverkets kartor. Kungl. Maj:ts befallningshafvande funne sig visserligen böra erkänna det berättigade uti den strängt formella tolkning, som landtmäteristyrelsen ägnat ifrågavarande lagrum såsom varande ett undantagsstadgande, men kunde dock icke underlåta att erinra, att på näringslagstiftningens område de praktiska behofven syntes företrädesvis kunna göra anspråk på afseende, så långt tillfälle till deras inrymmande under gällande bestämmelser gäfves. Utan fruktan för misstag hölle därför Kungl. Maj:ts befallningshafvande före, att åt ifrågavarande stadgande kunde och borde gifvas en sådan tolkning, att lagrummet kunde vinna tillämpning i alla de fall, då icke afmätning af marken skett på sådant sätt, att den därvid tillkomna kartan vore duglig att läggas till grund för laga skiftesförrättning. De önskemål, som föranledde lagbudets tillkomst, gäfve äfven anledning till en sådan tolkning och någon häremot stridande tillämpning hade, så vidt Kungl. Maj:ts befallningshafvande kunnat utröna, icke förekommit. Skulle emellertid någon tveksamhet härutinnan råda, kunde saken hjälpas genom ett eventuellt förordnande om uteslutande från skiftet af viss afrösningsjord, på sätt Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatt. Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig emellertid, för den händelse sistangifna utväg tillgrepes, böra erinra, att en sådan åtgärd äfven kräfde bestämmelse, om och under hvilka villkor sålunda undantagen mark sedermera skulle få skiftas. Att härvid helt och hållet omöjliggöra användning af skiftesvitsord vore måhända icke klokt, då man för ett eller annat fall syntes kunna tänka sig, att den uteslutna marken i något särskildt afseende i framtiden på grund af nu obekanta förhållanden skulle kunna få värde och behof af delning uppstå. Finge å andra sidan obegränsadt skiftesvitsord för framtiden äga rum, syntes ett sådant förhållande innebära fara för missbruk och ägnadt att äfventyra det föreslagna

stadgandets ändamål. Anledning till införande af kvalificerad skiftesvitsord syntes därför här föreligga och torde gränsen lämpligen böra bestämmas till delägare, innehafvande minst två tredjedelar af skifteslagets skattetal.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har sammanfattat sitt förslag i dessa delar därhän, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställer, att det måtte föreskrifvas,

att Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle åligga att vid utfärdande af förordnande för landtmätare att verkställa laga skiften inom Juckasjärvi och Enontekis socknar desslikes utse ombud att vid förrättningar iakttaga och bevaka det allmännas rätt och bästa samt därom meddela landtmätaren underrättelse vid förordnandets öfversändande;

att det sålunda utsedda ombudet skulle åligga, utom annat, att vid förrättningens företagande, efter inhämtande af erforderliga upplysningar, framställa yrkande om de områden af värdelös mark eller särskildt utbrutna skogsskiften, som utan äfventyrande af önskvärd reda för framtiden uti äganderättsförhållandena jämligt föreskrifterna uti 78 § 5 punkten skiftesstadgan borde från skifte uteslutas;

att, därest enighet ej kunde ernås beträffande den mark, som borde uteslutas från skifte, denna fråga skulle underställas landtmäteristyrelsens pröfning, vid hvilken myndighets afgörande borde förblifva;

att från skifte på grund af dessa bestämmelser uteslutna områden därefter icke finge göras till föremål för särskildt skifte, med mindre två tredjedelar af delägarna efter skattetal räknadt därom vore eniga;

och att, därest sådant skifte ifrågakomme, lämnade medgifvanden om statsbidrag därvid icke skulle äga tillämpning.

Beträffande landtmäteristyrelsens erinringar i öfrigt mot Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beräkningar har Kungl. Maj:ts befallningshafvande väl medgifvit, att kostnaden för hektar möjligen borde beräknas något högre än som skett i framställningen, men icke förty ansett sig under förutsättning af bifall till framlagdt förslag om ägomätning verkställande i stor utsträckning i förminskad skala samt af åtskilliga andra orsaker — därvid särskildt framhållits, att till följd af de i hvarje fall höga kostnader, ett skifte medförde för delägarna, till en början endast sådana samfälligheter, som räknade ett större antal delägare, torde komma att göras till föremål för skifte — kunna beräkna den sammanlagda utgiften för staten vid bidrag efter förut angifna grund till skiften inom ifrågavarande socknar ej obetydligt lägre eller till i rundt tal högst 400,000 kronor.

I anledning af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande sålunda och i öfrigt anfört, inforrades nytt yttrande af landtmästeristyrelsen, som i anledning här af i utlåtande den 20 januari 1905 anfört, bland annat, följande.

*Landtmästeri-
styrelsen den
20 januari
1905.*

I fråga om möjligheten att vid laga skiften inom ifrågavarande socknar använda det vid afvittringen åstadkomna materialet syntes Kungl. Maj:ts befallningshafvande hafva utgått från delvis andra förutsättningar än styrelsen, i det att Kungl. Maj:ts befallningshafvande syntes hafva yttrat sig om användning af de för afvittringen upprättade kartor och handlingar utan någon komplettering, under det att styrelsen afsett, att, för det fall att Kungl. Maj:ts befallningshafvandes hemställan ej vunne nådigt bifall, den frågan borde komma under pröfning, huruvida icke uti ifrågavarande socknar kunde verkställas billigare ägodelningar enligt särskilda föreskrifter lämpade efter befolkningens behof och markens värde samt på grundval af det med hänsyn härtill i nödiga delar kompletterade afvittringsmaterialet. Att de för afvittring i lappmarkerna upprättade kartorna ingalunda vore på så tillfredsställande sätt affattade, att de kunde i befintligt skick läggas till grund för laga skiften, hade styrelsen sig väl bekant, synnerligast som styrelsen mer än en gång uttalat betänklighet rörande såväl de skalor som den ringa noggrannhet, som användes vid nämnda kartors upprättande, samt framhållit olämpligheten af deras användning till och med för så jämförelsevis summariska förrättningar som afvittringarna. Fastän styrelsen sålunda ej kunnat anse afvittringsmaterialet dugligt att i befintligt skick lända till efterrättelse vid egentliga eller fullständiga laga skiftens utförande, hade styrelsen dock vid afgifvande af sitt förra yttrande antagit hvad styrelsen fortfarande ansåge, eller att samma material ej torde vara sämre, än att det efter erforderlig komplettering borde kunna användas för utförande af ägodelningar, som med afseende å markens beskaffenhet i dessa nordliga bygder enligt styrelsens åsikt ej med nödvändighet behöfde utföras med iakttagande af samtliga för laga skiften föreskrifna, mer eller mindre detaljerade bestämmelser, hvilka uppenbarligen tillkommit i syfte att i rikets för jordbruk mera lämpade trakter än dessa ofvan odlingsgränsen liggande bygder åstadkomma så noggranna jorddelningar som möjligt.

Beträffande den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatta tillämpningen i strid mot de tydliga ordalagen af 78 § 5 punkten skiftesstadgan och hvad i samband därmed i öfrigt föreslagits, vore styrelsen ense med Kungl. Maj:ts befallningshafvande därom, att, i fall

skifteslagens areal kunde med säkerhet reduceras, på sätt Kungl. Maj:ts befallningshafvande föreslagit — något som, därest icke någon lagändring företoges, ju i hvarje fall skulle komma att bero på domstolarnas pröfning — äfven de utgifter, statsverket skulle få vidkännas för ifrågasatta laga skiften, blefve betydligt mindre. Styrelsen ansåge det emellertid äfven med den ändring i skiftesstadgan, som enligt styrelsens uppfattning uppenbarligen betingades af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes ifrågavarande förslag, vara mer än tvifvelaktigt, huruvida ens någon mark skulle på detta sätt blifva från skifte utesluten. Samtliga delägare skulle nämligen komma att få stort intresse af att få all mark på en gång skiftad ej allenast från synpunkten af största möjliga reda i äganderättsförhållandena utan äfven och framför allt af den orsak, att enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förslag intet statsbidrag skulle erhållas till laga skifte af den, på sätt som föreslagits, från det första skiftet uteslutna marken. Förrättningsmännen skulle ej heller sakna intresse af, att skifteslagets areal blefve så stor som möjligt, då storleken af deras arvode alltid i någon mån kunde anses vara beroende af arealen; och det vid skiftet närvarande allmänna ombudet, som måhända ej alltid komme att äga tillräcklig erfarenhet för att rätt kunna bedöma spörsmål uti ifrågavarande hänseende, kunde möjligen öfvertygas om, att »önskvärd reda för framtiden uti äganderättsförhållandena» minst äfventyrades, om all till ett skifteslag hörande mark skiftades på en gång. Äfven förslaget om införande af kvalitativt skiftesvitsord för skifte å områden, som på grund af de föreslagna bestämmelserna komme att blifva uteslutna från de första skiftena, nödvändiggjorde ändring i skiftesstadgan.

I fråga om Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beräkning i dess utlåtande den 7 juni 1904 af de blifvande kostnaderna för statsverket vid bifall till Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förslag har landtmästyrelsen i dess nu ifrågavarande yttrande haft åtskilligt att erinra samt såsom sitt slutomdöme anført, att, om endast de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande framställda förslag att nedbringa och begränsa skifteskostnaderna skulle blifva antagna, det vore att befara, att till och med det belopp af omkring en million kronor för hela den sammanlagda förrättningskostnaden jämte utflyttningskostnaden, som styrelsen ansett böra läggas till grund vid beräkning af statens utgifter för ifrågavarande områdens skiftande, komme att öfverskridas, och det måhända med afsevärdt belopp. Styrelsen har därför uppgjort ett nytt i vissa delar afvikande förslag till frågans lösning, som, jämte det detsamma afser att inskränka användningen af de större mätningsskalorna, inne-

fattar förändringar i landtmäteritaxan, åsyftande att med hänsyn till förhållandena uti ifrågavarande orter i vissa afseenden begränsa landtmätarnas rätt till arfvode, ett förslag, som styrelsen emellertid sedermera vid öfverlämnande af en från förste landtmätaren med flera landtmätare i Norrbottens län till styrelsen ingifven underdånig framställning i ämnet ansett sig böra i vissa hänseenden något modifiera.

Styrelsen har emellertid ansett, att jämväl efter bifall till hvad styrelsen sålunda föreslagit sammanlagda förrättningskostnaden och utflyttningskostnaden icke borde beräknas till lägre belopp än i jämnt tal 650,000 kronor. Äfven vid denna förutsättning skulle således statsverkets utgift, om man alltjämt utginge därifrån, att understödet af statsmedel skulle komma att utgå med omkring 65 procent af nyssnämnda kostnader, komma att uppgå till omkring 422,500 kronor.

Härtill måste emellertid, därest bifall lämnades till gjorda framställningar om statsbidrag åt delägarna i vissa skifteslag inom ifrågavarande socknar, uti hvilka laga skiften redan kommit till utförande, läggas de belopp, som i sådant hänseende kunde vara beviljade.

Öfver hvad sålunda i ärendet förekommit hafva slutligen kammarkollegium och statskontoret, efter nådig remiss, den 18 maj 1906 afgifvit gemensamt underdånigt utlåtande.

Ämbetsverken hafva i detta först och främst framhållit, att det torde vara obestriddigt, att det för jordbrukets utveckling och därigenom för en allmän höjning af kulturen uti ifrågavarande, rikets nordligaste landsända vore af ej ringa betydelse, om laga skiften i större utsträckning där kunde komma till stånd, och att det äfven genom hvad i ärendet förekommit syntes vara ådagalagdt, att dylika skiften icke i allmänhet för närvarande kunde därstädes åvägabringas utan understöd från statens sida. Om sådant understöd borde lämnas, vore naturligtvis hufvudsakligen beroende därpå, huruvida de fördelar, som genom jorddelningen vunnas, vore ur det allmännas synpunkt af den betydenhet, att de kunde anses uppväga statsverkets kostnader för ändamålet. En noggrann pröfning i detta afseende borde vara så mycket viktigare, som frågan här gällde en så anseelig statsutgift som 400,000 till 500,000 kronor. Då en sådan pröfning förutsatte en speciell sakkunskap på ifrågavarande område, hade emellertid ämbetsverken icke tilltrött sig att härutinnan göra något bestämdt uttalande. Det syntes dock som om — vid det förhållande att, enligt hvad handlingarna i ärendet utvisade, de beräknade kostnaderna för laga skiften i Juckasjärvi och Enontekis socknar i den utsträckning, hvori sådana enligt det fram-

Kammar-
kollegium och
statskontoret
den 18 maj
1907.

ställda förslaget borde med understöd af statsmedel komma till stånd, öfverstege sammanlagda nuvarande taxeringsvärdet å *all* den fasta egendom i samma socknar, för hvilken bevillning erlades — det icke kunde anses tillräckligt utredt, huruvida det verkligen vore nödvändigt, att redan nu de ifrågasatta kostsamma skiftesåtgärderna i hela sin omfattning vidtoges och om rätta tidpunkten för statens ingripande i sådant syfte ännu vore inne. Ett uppskof med frågan skulle väl kunna medföra, att under tiden en del mindre bemedlade jordägare blefve mot sin vilja indragna i skiftesförrättningar, hvilkas kostnader öfverstege deras ekonomiska bärkraft. Men till förekommande häraf funnes dock ett medel, som med hänsyn till de uti ifrågavarande socknar rådande säregna förhållanden borde kunna tillgripas utan att sådant behöfde möta några större betänkligheter, nämligen att genom en undantagslagstiftning, åtminstone temporärt, inskränka skiftesvitsordet.

Enligt ämbetsverkens mening förekomme emellertid, äfven om det ur nyss angifna synpunkt kunde vara tvifvelaktigt, om statsunderstöd för närvarande vore af förhållandena med nödvändighet påkalladt, en omständighet, på grund hvaraf billigheten kunde anses kräfva, att staten icke nu undandrog sig att träda hjälpare emellan. Såsom af handlingarna i ärendet inhämtades, hade förut från statens sida åt jordägarna i åtskilliga andra socknar i Torneå fögderi beredts lättnad i kostnaderna för laga skifte. De skiften, till hvilka sålunda statsbidrag beviljats, hade ägt rum i samband med den fortgående afvittringen eller på grund af uppmätningar och ägograderingar, som verkstälts vid afvittringen, hvarigenom kostnaderna väsentligen nedbragts och statsbidrag erfordrats till ett jämförelsevis ringa belopp. Då nu afvittringen i Juckasjärvi och Enontekis socknar för närvarande vore i det närmaste afslutad utan att i sammanhang därmed uppgjorts sådana kartor och uträkningar, som kunde läggas till grund för laga skiftesförrättningar, förefunnes ej för dessa socknar möjlighet att på ofvannämnda, mindre kostsamma sätt få den erforderliga jorddelningen verkställd. I följd häraf hade samma socknar onekligen kommit i ett ogynnsammare läge än öfriga socknar uti ifrågavarande trakt, och deras behof af understöd från statens sida torde ur denna synpunkt kunna anses ännu större än sistnämnda socknars, liksom det väl i enlighet med denna uppfattning måste anses billigt, att staten genom penningbidrag befordrade jordens skiftande äfven uti ifrågavarande socknar.

Med afseende å frågan om möjligheten att med tillämpning af 78 § 5 punkten skiftesstadgan vinna behöflig begränsning af skiftenas omfattning hafva ämbetsverken anført, att det syntes, som om, då enligt

9 § i samma stadga laga skifte å skogsmark i rikets norra län icke finge ske förr än fastställd afvittring därå föregått, samt afvittring förutsatte, att uppmätning af skogsmarken ägt rum, den tolkning Kungl. Maj:ts befallningshafvande velat gifva åt förstnämnda lagrum vore den enda riktiga. Då emellertid stadgandet för att vinna tillämpning förutsatte, att alla skiftesdelägarna vore ense om att från skifte undantaga viss skogsmark, samt, såsom landtmäteristyrelsen framhållit, det kunde anses ligga i såväl vederbörande landtmätares som skiftesdelägarnas intresse, att i det skifte, som sålunda komme till stånd med understöd af statsmedel, låta ingå så stor areal som omständigheterna medgäfv, vore måhända ifrågavarande möjlighet att inskränka skiftesarealen i själfva verket ej af synnerligen stor betydelse för kostnadsfrågan.

Mot förslaget, att ett blifvande statsbidrag skulle utgå med 50 procent af den egentliga förrättningskostnaden med tillägg af ytterligare 25 procent till sådana skiftesdelägare, som vore i synnerligt behof af understöd, hafva ämbetsverken icke haft någon hufvudsaklig erinran att göra.

Då ämbetsverken ansett sig icke hafva att yttra sig om den skala, i hvilken marken i och för skiftet borde uppmätas, eller om beloppet af landtmätarnas arfvoden, hafva ämbetsverken funnit sig icke vara i tillfälle att ingå i närmare granskning af de i ärendet gjorda kostnadsberäkningarna.

I öfrigt hafva ämbetsverken hufvudsakligen yttrat sig angående sättet för beredande af de för ändamålet nödiga medel, en fråga, som jag af skäl, för hvilka jag strax skall redogöra, ansett mig böra tillsvare lämna å sido.

Lika med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag, att staten bör göra allt, hvad som kan göras, för att å landtbruket uti ifrågavarande trakter gifva den lyftning, hvaraf det är mäktigt. Jag anser mig därvid särskildt böra framhålla, att enligt mitt förmenande man ingalunda får underskatta ett jordbruk, som oakadt de i många afseenden hårda villkor, under hvilka det arbetar, visat sig kunna föda en så jämförelsevis hastigt växande jordbruksbefolkning, som den, som lefver i dessa trakter, och, det må tilläggas, har sin så godt som enda utkomst af jordens brukande. Några tillfällen till extra förtjänster sådana, som skogshushållningen lämnar jordbruksbefolkningen i öfriga delar af Norrland, finnas nämligen icke i någon större utsträckning inom ifrågavarande socknar. Jag är också fullt ense med ämbetsverken därom, att för jordens ändamålsenliga brukande, för ett ordnad landt-

*Departementschefens
yttrande.*

bruk, det är en nödvändig förutsättning, att den, som skall nedlägga arbete och omkostnader på ett visst områdes försättande i högre kultur, också känner sig tryggad i sin besittning af detsamma. Utan en sådan känsla af visshet, att vederbörande själf eller hans efterkommande skola få njuta frukterna af det nedlagda arbetet och de offrade kostnaderna, saknar det mera intensiva jordbruket sin viktigaste förutsättning. Ej heller kan jag undgå att inse, att invånarna i dessa socknar skulle allt för hårdt betungas af de med jordens skiftande förenade kostnaderna, om ej staten trädde emellan och i väsentlig mån bidroge till desamma, och att den omständigheten, att inom öfriga socknar i Torneådalen staten antingen lämnat sådant bidrag eller till väsentlig del bekostat jordens skiftande, bör anses gifva äfven invånarna i nu ifrågavarande socknar ett visst anspråk på statens mellankomst i samma syfte.

De förslag till ordnande af denna statens mellankomst, som i ärendet framkommit, sluta emellertid alla å belopp, som röra sig emellan 400,000 och 500,000 kronor, beroende på att respektive förslagsställare ansett, att öfverhufvud taget all skifteslagens mark skulle komma att ingå i skiftena. Kungl. Maj:ts befallningshafvande har visserligen ifrågasatt, om ej med tillhjälp af stadgandet i 78 § 5 punkten skiftesstadgan vissa vid afvittringen såsom impediment behandlade områden skulle kunna från skifte uteslutas. Oafsedt att det synes mer än tvifvelaktigt, om den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatta tolkningen af ifrågavarande lagrum verkligen skulle kunna anses öfverensstämma med lagens mening, skulle emellertid, såsom Kungl. Maj:ts befallningshafvande själf framhållit, därigenom icke vinnas någon större inskränkning i skiftenas omfattning. Emellertid kan det starkt ifrågasättas, om ej en sådan inskränkning från olika synpunkter skulle vara önskelig. Hvad förut sagts om vikten för ett intensivare jordbruk af, att jorden underkastas sådant skifte, som kan tillåtas blifva för framtiden bestående, gäller icke lika obetingadt i fråga om skogshushållningen. Vid denna ligger nämligen resultatet af nedlagdt arbete och offrade kostnader särskildt i de norra delarna af landet till följd af skogens långsamma återväxt så fjärran, att hågen att offra för framtiden måste icke oväsentligt slappas, under det att den alltid förefintliga benägenheten att med minsta kännbara uppoffring tillfredsställa det närvarandes behof blir den psykologiska faktor, som träder i förgrunden. En ordnad skogshushållning förutsätter med andra ord särskildt i dessa trakter, att skogen skall vara i händerna på en ägare, hvars tillvaro sträcker sig utöfver den tid, som representeras af individernas lifslängd. Den s. k.

norrlandskommittén har i detta hänseende lifligt framhållit, hvilken olycka för större delen af det öfriga Norrland det varit, att man tillåtit en obegränsad fördelning af de rikliga skogstillgångar, som vid afvittringarna tilldelats de därvid uppkomna samfälligheterna, och huru viktigt det vore att tillägga skiftesdelägare vitsord att sammanhålla eller sammanslå skogsmark likaväl som en delägare nu hade vitsord att påkalla skifte af gemensam skogsmark. Kommittén har därvid, bland annat, hänfört sig till det uttalande i samma riktning, som gjordes redan af 1899 års skogskommitté och i hvilket uttryckligen betonades, huru svårt och i de flesta fall omöjligt det vore att på de små och oformliga skogslotter, som vid skiften understundom tillföle hvarje delägare, införa en regelbunden skogshushållning. Jag kan i detta sammanhang äfven erinra därom, att till följd af 1905 års Riksdags beslut större delen af skogsmarken kommer att bibehållas såsom gemensamhetsskog inom de områden af Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker förutom Enontekis socken, beträffande hvilka afvittringen vid nämnda besluts fattande ännu ej fortskridit så långt, att Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande hunnit meddela afvittringsutslag.

Det är emellertid ej blott från ren skogsvårdssynpunkt, som önskvärdheten, hvad nu ifrågavarande socknar angår, af en begränsning af skiftenas omfattning till hufvudsakligen den för det egentliga jordbruket användbara marken gör sig gällande. En sådan begränsning torde vara önskvärd äfven från andra synpunkter.

Sålunda är att märka, att skogsmarken i dessa trakter af åtskilliga orsaker för närvarande har ett högst ringa värde. En stor del af skogen är, såsom af handlingarna framgår, af fjällskogs natur och lämpar sig därför icke till afsalu för industriella ändamål; och äfven, där skogen är af bättre beskaffenhet, kan den till följd af bristen på kommunikationer icke på länge med fördel afyttras. Härtill kommer, att stora områden af skogstrakterna inom socknarna utgöras af för skogskultur otjänliga berg och andra impedimenter. Under sådana förhållanden synes det emellertid mindre rådligt att betunga delägarna med de dryga skifteskostnader, som, äfven om staten, på sätt som föreslagits, bidroge till desamma, skulle blifva en följd, om regeln, att skifte skall omfatta all skifteslagets mark, äfven för dessa trakter bibehölles vid giltighet i sin fulla utsträckning.

Vidare skulle en inskränkning i skiftenas omfattning kunna medföra den fördelen, att äfven de mindre skifteslagen skulle kunna tänkas inom den närmaste framtiden blifva föremål för skifte. Såsom Kungl.

Maj:ts befallningshafvande framhållit, vore det icke att antaga, att delägarna i dylika mindre skifteslag skulle kunna bära de med skifte enligt nu gällande bestämmelser förenade kostnaderna, äfven om de därtill erhöles föreslaget statsbidrag. Ett sådant förhållande är emellertid synnerligen att beklaga, då ju samma skäl tala för att den till det egentliga jordbruket använda marken skiftas i fråga om ett mindre skifteslag som i fråga om ett större. Blevde åter skiftenas omfattning begränsad till att hufvudsakligen afse den egentliga åker-, ängs- och odlingsmarken, synas skifteskostnaderna icke längre böra verka afskräckande ens för delägarna i de mindre skifteslagen.

Innan den nu af mig framkastade frågan om en begränsning af skiftenas omfattning blifvit afgjord, låter det sig icke göra att på ett något så när tillförlitligt sätt beräkna det belopp, hvarmed staten borde bidraga till laga skiften inom ifrågavarande socknar. Ej heller synes det lämpligt att dessförinnan besluta angående öfriga härförut berörda frågor.

På grund af hvad jag sålunda anført anser jag, att innan vidare åtgärder vidtagas i anledning af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förevarande hemställan, det måste tillses, om ej, hvad Juckasjärvi och Enontekis socknar angår, sådana ändringar borde genomföras i skiftesstadgans bestämmelser, att skiftenas omfattning blefve begränsad i enlighet med de grunder jag nu angifvit, och jag går därvid så långt, att jag ifrågasätter, om ej öfverhufvudtaget all skogsmark, som icke för vinnande af redigt skifte måste ingå i delningen, kunde lämnas oskiftad.

Det kunde visserligen häremot invändas, att genom en dylik anordning ej vore på tillbörligt sätt sörjdt för skogarnas bevarande, då den enligt lag delägare i oskift skog medgifna nästan obegränsade rätten till husbehofsafverkning af erfarenheten visat sig medföra förödelse af den samfällda skogen, och att därför jämväl så mycket af skogsmarken borde skiftas, att hvarje delägare erhöles skog nog till husbehof. Härvid är emellertid att märka, att, såsom flera gånger i annat sammanhang och särskildt af 1905 års Riksdag i samband med dess härförut omförmälda beslut framhållits, i Enontekis socken skogen, möjligen med undantag för ett eller annat skifteslag, ej räcker till mer än husbehofvet och i stora delar af socknen ej ens till detta samt således, om man ville så vidt möjligt skaffa hvarje delägare enskild skog till husbehof, måste i dess helhet skiftas. Dessutom förefaller det mig, som om korrektivet mot angifna olägenhet icke vore att söka så mycket i skogens skiftande som snarare i sådana ändringar i gällande

lagstiftning angående rätten till nyttjande af oskift skog, att dennas ändamålsenliga skötsel därigenom tryggades.

De lagstiftningsfrågor, jag sålunda framkastat, äro emellertid af beskaffenhet att enligt gällande bestämmelser böra behandlas icke inom jordbruksdepartementet utan inom justitiedepartementet.

Jag hemställer alltså, att, innan vidare beslut i anledning af Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förevarande framställning fattas, ärendet måtte öfverlämnas till justitiedepartementet för att där vinna den på sistnämnda departement beroende behandling, hvartill omständigheterna kunna finnas föranleda.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att utdrag af detta protokoll skulle tillställas chefen för justitiedepartementet.

Ur protokollet:

Nils Lange.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG, 1907.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott tisdagen den 9 april 1907.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anförde chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson:

»Vid anmälan i statsrådet den 27 mars 1907 af en utaf Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län gjord underdånig framställning om åtgärder till underlättande för delägarna i skifteslag inom Juckasjärvi och Enontekis socknar af laga skiftens åstadkommande, hufvudsakligen gående ut på att staten skulle lämna bidrag till gäldande af skifteskostnaderna, anförde chefen för jordbruksdepartementet till protokollet öfver jordbruksärenden, bland annat, att han ansåge, att, innan vidare åtgärder vidtoges i anledning af berörda framställning, det vore nödigt tillse, om ej, hvad ifrågavarande socknar anginge, sådana ändringar borde genomföras i skiftesstadgans bestämmelser, att skiftena blefve begränsade till att hufvudsakligen omfatta allenast den egentliga åker-, ängs- och

odlingsmarken. Därvid ifrågasatte chefen för jordbruksdepartementet, om ej öfver hufvud taget all skogsmark, som icke för vinnande af redigt skifte måste ingå i delningen, kunde lämnas oskiftad; och erinrade han vidare, att, om skogsmarken förblefve odelad, den delägare i oskift skog medgifna rätten till husbehofsafverkning väl understundom kunde medföra en mindre god hushållning med skogen, men att korrektivet mot denna olägenhet syntes vara att söka icke så mycket i jordens skiftande som i sådana ändringar i gällande lagstiftning angående rätten till nyttjande af oskift skog, att dennas ändamålsenliga skötsel därigenom tryggades.

Då emellertid de sålunda uppkastade lagstiftningsfrågorna voro af beskaffenhet att böra behandlas icke inom jordbruksdepartementet utan inom justitiedepartementet, blef, på statsrådets hemställan, ärendet öfverlämnadt till justitiedepartementet för att där vinna den på detta departement beroende behandling, hvartill omständigheterna kunde finnas för-
anleda.»

Efter närmare redogörelse för handlingarnas innehåll anförde föredragande departementschefen vidare:

»Med hänsyn till hvad i ärendet förekommit anser jag det vara ställt utom allt tvifvel, att gällande skiftesstadgas bestämmelse därom, att vid laga skifte all skifteslagets mark skall i skiftet ingå, icke lämpar sig för ifrågavarande nordliga och oländiga trakter, utan att delning af jord under de former, som i skiftesstadgan utstakas, där kan med fördel ifrågakomma allenast såvidt angår den för det egentliga jordbruket användbara marken. Hvad vid afvittringen till byar och hemman utlagts i vidsträckt och vanligen föga värdefull afrösningsjord synes alltså fortfarande böra bibehållas såsom samfällt i den mån sådant icke verkar hindrande för en lämplig och fördelaktig delning af den egentliga inägojorden. För möjliggörande af en jorddelning i enlighet med nu angifna grunder kräfves emellertid, såsom chefen för jordbruksdepartementet anmärkt, särskilda bestämmelser, hvilka för ifrågavarande socknar träda i stället för motsvarande föreskrifter i skiftesstadgan. Uppgörande af förslag till sådana bestämmelser synes mig lämpligen böra uppdragas åt den enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 oktober 1906 för revision af skiftesstadgan och därmed sammanhörande författningar tillsatta kommitté, hvilken torde vara särskildt ägnad att med sakkunskap handlägga förevarande fråga.

Hvad angår den af chefen för jordbruksdepartementet jämväl uppkastade frågan om ändringar i gällande lagstiftning angående nyttjanderätt till oskift skog synes visserligen äfven denna fråga vara värd all

uppmärksamhet. Skall den upptagas till behandling med hänsyn till förhållandena i allmänhet inom riket, är den emellertid af en räckvidd, som nödvändiggör omfattande undersökningar och förarbeten, innan ett förslag kan framläggas. Det kan därför ifrågasättas, om ej hithörande åtgärder för närvarande lämpligen böra begränsas till meddelande af vissa undantagsbestämmelser, som kunna finnas gagnande för ifrågavarande båda socknar. Och äfven med sådan begränsning synes mig ett sammanförande af detta ämne med frågan om skifteslagstiftningen för samma socknar kunna verka fördröjande på behandlingen af sistnämnda fråga, hvilkens snara lösning torde vara af trängande vikt. Jag anhåller därför att senare få till behandling upptaga chefens för jordbruksdepartementet framställning i hvad den angår skogslagstiftningen och inskränker mig för närvarande till en hemställan, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt förenämnda kommitté att, oberoende af det kommittén i öfrigt lämnade uppdrag, skyndsamt till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till sådana särskilda bestämmelser angående laga skiften inom Juckasjärvi och Enontekis socknar, som, med tillämpning i öfrigt af skiftesstadgans föreskrifter, må vara erforderliga för jorddelningens ordnande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af chefen för jordbruksdepartementet angifna grunder.»

Till föredragandens, af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle utdrag af statsrådsprotokollet till kommittén öfverlämnas.

Föredraganden yttrade vidare:

»Behandlingen af den till förutnämnda kommitté nu öfverlämnade frågan kan uppenbarligen icke blifva slutförd så tidigt, att förslag till lagstiftning i ämnet kan föreläggas innevarande års riksdag. Först under nästkommande år kan således en dylik lagstiftning väntas genomförd. Om under den tid, som dessförinnan förflyter, delägare i skifteslagen inom ifrågavarande båda socknar begagna det dem enligt gällande lag tillkommande skiftesvitsord och utverka förordnanden för landtmätare att förrätta laga skiften, varder syftemålet med de nu ifrågasatta åtgärderna i motsvarande grad förfeladt. Det synes därför böra tagas under öfvervägande, huruvida icke rätten att erhålla laga skifte inom dessa socknar bör under någon tid suspenderas. Uppenbart är, att nödig försiktighet gör en dylik åtgärd synnerligen önskvärd. Något afgörande skäl mot densamma synes mig ej heller kunna anföras. En kortare tids uppskof med tillämnade laga skiften därstädes lär ej kunna tillmätas någon afsevärd betydelse och varder i

alla händelser af ringa vikt i jämförelse med de olägenheter, som skulle framträda, om skiftesvitsordet i någon vidsträcktare omfattning blefve användt. Ej heller i annat hänseende finner jag någon större betänklighet möta mot ett inställande af nya skiftesförrättningar i dessa trakter, intill dess frågan om den omfattning, hvori sådana böra medgifvas, hinner varda slutligen afgjord. Giltighetstiden för en provisorisk lagstiftning af ifrågavarande art synes mig lämpligen böra så utmätas, att ett för nästkommande års riksdag framlagdt förslag med visshet kan antagas vara före nämnda tids utgång slutbehandladt af såväl Riksdagen som Kungl. Maj:t; och torde med hänsyn härtill den provisoriska lagen böra gälla intill den 1 juli 1908.

Sedan föredraganden härefter uppläst ett i enlighet med hvad han nu anfört upprättadt, i bilaga vid detta protokoll intaget förslag till *lag om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte*, hemställde föredraganden, att högsta domstolens utlåtande öfver förslaget måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmåler, inhämtas genom utdrag af protokollet.

Jämväl denna, af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Vid protokollet

Lennart Berglöf.

Bilaga.

Förslag

till

L a g

om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte.

Häri genom förordnas som följer:

Inom Juckasjärvi och Enontekis socknar i Norrbottens län må under tiden intill den 1 juli 1908 laga skifte icke verkställas å mark, till hvars delning genom sådant skifte förordnande för landtmätare ej före denna lags ikraftträdande utfärdats.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl Maj:ts
högsta domstol tisdagen den 16 april 1907.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: HUSS,
CARLSON,
CASSEL,
GREFBERG,
PETRÉN,
THOMASSON.

Assessorn Stenberg föredrog utdrag ur protokollet öfver justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 9 april 1907, utvisande, att Kungl. Maj:t förordnat, att, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, högsta domstolens utlåtande skulle inhämtas öfver upprättadt förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte.

Förslaget föredrogs; varande detsamma bilagdt detta protokoll.
Högsta domstolen lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet
Lennart Berglöf.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 19 april 1907.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
DYRSSEN,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
JUHLIN,
SWARTZ,
Justitieråden: CARLSON,
QUENSEL.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson högsta domstolens genom utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 9 april 1907 inhämtade utlåtande öfver det vid samma protokoll fogade förslag till lag om inskränkning i rätten att erhålla laga skifte; och hemställde föredraganden, att förslaget, som af högsta domstolen lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle nådig proposition af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet

Erik Ölander.